

Občani o sebi in o drugih

Pred 50-timi leti sem bil skojevec

Prijatelji in znanci so mi svetovali, naj obiščem enega od odlikovancev, ki jih je predsednik republike Tito odlikoval lansko leto 29. novembra. Odločil sem se za Gabrijela Gašperšiča iz Zadvara, 64-letnega upokojenca pivovarne Union, predvojnega komunista in povojnega družbenopolitičnega delavca.

Gabrijel Gašperšič

»Ali je to vaše prvo odlikovanje, s katerim ste bili odlikovani?»

»Ne, bil se že večkrat odlikovan, za družbenopolitično dejavnost po vojni pa sem prejel red dela III. stopnje.»

»Kako gledate na to odlikovanje?»

»To je bilo lepo presenečenje, posebno še zato, ker sem dobil tudi javno priznanje za delo, katerega sem opravljal in ves čas tudi imel za edino pravičnega.»

»Kdaj ste stopili prvič na pot, ki vam je prinesla to priznanje?»

»Skoro takoj po prvi svetovni vojni, saj sem bil že leta 1923 sprejet v SKOJ. To dejanje je vzniknilo pod vplivom povratnikov, ki so sodelovali v oktobrski revoluciji in ob prepovedi KPI. Lahko rečem, da je temu koraku botroval že razum, saj so bile razmere take, da je fant pri 17. letih moral misliti precej več, kot npr. mladina danes.»

»Zanima me, kako ste leta do vojne preživljali in v čem se je odražala vaša dejavnost v javnosti?»

»Ker nismo mogli nastopati pod imenom KP, smo morali naše delovanje širiti na prikrit način. Tako smo leta

1927 ustanovili DPD Svoboda v Zadvoru, v kateri smo bili prav člani KP in SKOJ njeni ustanovni člani in jaz celo blagajnik. Prek tega društva smo širili ideje marksizma in delavstvu utrjevali zavest na raznih predavanjih.»

»In v kakšni pripravljenosti so člani KP in SKOJ ter samo društvo pričakali leto 1941?»

»Leta 1941 je bilo važno, da je bilo društvo številčno in organizacijsko močno; ker pa je bilo tudi pod neposrednim vplivom KP, so člani kapitulacijo Jugoslavije sprejeli realno, ne kapitulantsko ali da bi nasedali sovražni propagandi. Ostali smo organizacijsko povezani in kot taki enotno stopili tja, kamor nas je poklicala partija.»

»Kaj pa vaša pot med vojno?»

»Kapitulacijo sem dočakal kot delavec v tovarni Union in bil takoj zadolžen za zbiranje orožja na terenu in v tovarni. Po nalogu partije pa sem moral ostati v tovarni kot sekretar do moje aretacije leta 1943. Preostali čas do konca vojne pa sem bil v raznih taboriščih v Avstriji.»

»In vaše delo po vojni?»

»Po vojni so se stvari precej obrnile, toda delovanju na javnem področju se nisem mogel odreči, saj je družba še bolj potrebovala ljudi z zaupanjem, ker je velika večina najboljših organizatorjev padla v NOB. Tako sem opravljal več funkcij na terenu, predvsem pa v tovarni.»

»Ste zadovoljni z življenjsko potjo, katero ste prehodili kot proletarec in družbenopolitični delavec?»

»Sem zadovoljen, ker vidim, da je moja pot rodila sadove, da sem na stara leta preskrbljen, da imajo ljudje več od življenja, kot se nam je obetal v moji mladosti. Žal pa mi je vseh tistih, ki so padli ali omagali na tej poti. Mislim, da danes pre malo cenimo žrtve, ki so bile potrebne za to, kar imamo.»

Stranke ne upoštevajo uradnih ur

Tovarišica, ki nam pomaga in olajša delo kadar imamo opravka na občini, je 43-letna Mara Podobnik, rojena v Stični, sedaj pa že 15 let Moščanka in 8 let uslužbenka občinske skupščine Moste-Polje. Na svojem delovnem mestu referenta v spre-

Mara Podobnik

jemni pisarni je vedno nasmejana in dobre volje ter vsak trenutek pripravljena pomagati strankam in obiskovalcem naše občine s svojimi nasveti.

»Ali to delo opravljate že vseh 8 let?»

»Ne, le zadnji dve leti, prej sem delala v vložišču.»

»Pa vam tu bolj odgovarja?»

»Mislim, da bolj. Tu imam veliko opravka z ljudmi in

ker to meni odgovarja, sem zelo zadovoljna.»

»Kakšni so ljudje, mislim tiste, ki pri vas iščejo usluge?»

»Zelo so različni — od grobih do pretirano vljudnih. Večina pa vrednoti moje delo kot uslugo in se temu primerno tudi vede. Včasih mi reče kdo tudi grobo besedo, toda nisem občutljiva in zato mi to delo ne greni življenja.»

»In kaj največ sprašujejo?»

»Največ ljudi išče občinske usluge in moje delo je, da jih usmerjam v razne pisarne in k referentom. Iščejo pa tudi splošne informacije in pomagam jim po najboljši volji.»

»Kako pa imate delovni čas, oziroma kdaj imate uradne ure?»

»Delam od 6.30 do 14.30 ure, ob sredah pa od pol sedmih zjutraj do sedmih zvečer.»

»Imate vsak dan uradne ure?»

»Jaz v sprejemni pisarni vsak dan, ostali pa le 3-krat na teden.»

»Hodijo ljudje na občino tudi ob neuradnih dnevih?»

»Tudi in to zelo veliko. Ne

morejo in ne morejo se navediti na to, da niso vsak dan uradne ure. Pojasnjam jim, da ni uradnih ur, ljudje pa imajo sto in sto izgovorov, samo da jim ne bi bilo treba še enkrat hoditi na občino.»

»In kaj bi svetovali stran-

Klic po novi trgovini

Za senožeško trgovino na skrajnem vzhodnem koncu naše občine sem že slišal, da je majhna in da dela v neprimernih prostorih. Namenil sem se tja, da sam vidim, kako in kaj je s tem in se pogovorim s poslovodkinjo. To je 24-letna Nežka Belcijan, ki dela v trgovini s komaj 24 m² prodajne površine in nekaj metri skladišča, torej v trgovini, kakršnih smo bili vajeni pred vojno.

Nežka Belcijan

»In koliko imate mesečne ga prometa?»

»Poprečno pet in pol milijona. Pozimi ga je malo več, ker so ljudje več doma in ne nakupujejo stvari drugod.»

»Ta promet ustvarite sami?»

»Do sedaj sem delala sama, od februarja pa imam tudi vajenka.»

»Kot vidim, imate zelo majhne prostore za trgovino. Kaj bi mi rekli glede tega?»

Ljubitelj rož v Polju

Če greš od trgovine Mercator proti Rjavi cesti, vidiš zelo negovan vrt, poln rož od zgodnje pomladi do pozne jeseni. Urejuje in neguje ga Ivan Žabjak, 43-letni referent za zavarovanje družbenega sektorja in tolmač za privatno zavarovanje. To drugo dela le kot uslugo, saj se

Ivan Žabjak

Poljčani in znanci obračajo nanj ob raznih nesrečah, posebno avtomobilskih, s prošnjami za nasvet.

»Pa imate za tolmačenje privatnega sektorja kaj plačano?»

»Od tega imam le delno provizijo, toda le za sklenjene zavarovalne pogodbe, sicer pa nič.»

»Katero je vaše specialno področje?»

»Družbena lastnina v najširšem pomenu besede. Premičnine in nepremičnine, kot tudi avtomobili; le prevoz blaga ne spada v moje področje.»

»Kaj pa naša občina? Imate tudi tu svoje področje?»

»V tej občini imam vsa

kam oziroma ljudem, ki iščejo informacije pri vas?»

»To, da bolj spoštujejo hišni red, da ne hodijo na občino, kadar ni uradnih ur, in to, da naj bodo ljudje bolj potrpežljivi, kadar iščejo usluge pri meni oziroma na občini.»

»Res so majhni in vsi si želimo nove trgovine, saj vidite kakšna je. Vas Senožeti ima 260 ljudi. Toda ne hodi samo ti k nam v trgovino. So še okoliške vasi, kot Ribče, Križevska vas, Velika vas.»

»So ti prostori last Mercatorja ali čigavi so?»

»Trgovina je v privatnih prostorih in letos nam poteče tudi najemna pogodba.»

»In kaj boste potem?»

»Ne vem, kaj bo ukrenila uprava Mercatorja. Vsekakor pa bo morala pogodbo o najemu podaljšati ali pa urediti kako drugače.»

»Kaj pa graditev novih prostorov? Je kaj govora o tem?»

»Govori se, toda praktičnih dogovorov še ni, tako da ni sama ne vem, kaj bo iz tega.»

»Kako pa stranke? Kaj one rečejo glede tega, zanje tako perečega vprašanja?»

»Ljudje me ves čas sprašujejo, ali bo še trgovina ali ne in kako je z gradnjo nove trgovine. Mislim, da se vsi zavedajo, kaj bi bilo, če trgovina ne bo pravočasno postavljena.»

»Je bil problem trgovine sprožen na sestankih KS in kaj so se dogovorili?»

»Pri KS je odbor z naloge, da stvari okoli trgovine uredi sporazumno z upravo Mercatorja. Kaj so se doslej dogovorili, pa ne vem.»

državna podjetja, ustanove in uslužnostne obrti. Od tovarna pa le Totro in Zimo.»

»In ste zadovoljni s tem delom?»

»Zadovoljen sem, saj ga opravljam že 15 let. Poznam svoje delo kakor tudi stranke, ki jih obiskujem. To mi je prirastlo k srcu in v navado, tako da delo opravljam z lahkoto in veseljem.»

»Kako pa zaslužek? Od česa je odvisen?»

»Odvisen je od realizirane premije. To se pravi od tistega, kar plačajo podjetja, in ne od tistega, kar je sklenjeno, oziroma drugače le, če je drugače tudi sklenjeno.»

»Delovni čas pri vas verjetno ni omejen. Kako delate?»

»V glavnem res ni omejen. Sem vezan zgolj na razgovore s strankami na terenu — glede sklepanja zavarovalnih pogodb, in to pri privatnikih takrat, ko drugi že počivajo.»

»Kako pa prosti čas? Ali ga kaj ostane in kako ga izkoristite?»

»Kolikor mi ostane prostega časa, ga dobro izkoristim. Imam svojo hišo, dva že odrasla otroka in malo vrta — in če hočem, da je vse skupaj v redu, moram kar precej gibati okoli hiše.»

»In vaš konjiček?»

»V glavnem rože. Imam jih precej in vsakovrstnih, od rane pomladi do pozne jeseni. Rože hišo estetsko polepšajo in veliko lepše je pogledati hišo, odeto v rože,

kot pa le gole stene. Kot ste morebiti zasledili v časopisu, smo Slovenci veliki ljubitelji rož, jaz pa menim, da smo, toda le tistih, ki jih kupimo na trgu, veliko manj pa tistih, katere sami pridelamo. In to bi se moralo spremeniti, če mislimo biti resnični ljubitelji cvetja.»

Povečanje pokojnin le po kapljicah

Da je Društvo upokojenec res koristno in potrebno, dokazuje že dejstvo, da so v tem društvu včlanjeni skoraj vsi upokojenci, razen kakšnih 10 odstotkov. To nam je povedal Ludvig Kukovica iz Zg. Kašlja, 63-letni tajnik sekcije tega društva za teren Polje.

Ludvig Kukovica

»In koliko ima društvo članov?»

»Na celem področju okoli 1350. Člani umirajo, nadomestijo jih mlajši in tako je število članov približno vedno enako.»

»Kateri upokojenci niso člani vašega društva?»

»Predvsem tisti z visokimi pokojninami in »mladi« upokojenci. Te zadnje je po večini sram, da bi bili člani »starčevskega« društva, prvi pa niso člani zato, ker jim nimamo kaj nuditi, saj je naše društvo namenjeno predvsem tistim z majhnimi pokojninami.»

»Kakšne prednosti imajo člani vašega društva glede na nečlane?»

»Razlika ni velika, je pa v tem, da članom društva nudimo vso pravno pomoč pri pisanju raznih prošenj za povečanje pokojnine, dodelitev posojil, prenosa pokojnine na drugega zakonskega tovariša itd. Prej so naši člani dobili tudi K 15. Za člane organiziramo izlete. Pa še več drobnih stvari je, od katerih imajo koristi le člani, nečlani pa ne.»

»Torej priporočate upokojenecem, da se včlanijo v to društvo?»

»Vsekakor. Če bi ljudje vedeli, koliko lahko nudimo našim članom, bi se gotovo vključili v naše društvo. In tudi če nas bo več, bomo imeli večjo moč, saj veste, da nas povsod odrivajo in če le morejo, pozabijo na nas.»

»Devalvacija dinarja in nenehni dvig življenjskih stroškov verjetno najbolj prizadene prav naše člane. Kaj bi mi lahko povedali glede tega?»

»To je resnično boleče prav za naše člane. Prvega januarja so dobili 17 odstotkov povišane pokojnine, sedaj ob devalvaciji pa so še na slabšem, kot so bili prej. Ne vem, kaj bi rekel. Ljudje se gotovo bojijo takih sprememb, saj prinašajo le dvig življenjskih stroškov in negotovost za jutrišnji dan.»